

הנס של קריעת ים סוף מעין הגאולה העתידה שעתיד הקב"ה לייבש ולבטל את המים הזידונים

נמצינו למדים מדברי הנביא לפי הביאור של רבינו בחיי, כי לעתיד לבוא יקרע הקב"ה שנית את הים של מצרים לישראל. ומקור הדבר במדרש (ויק"ר כז-ד): "כל מה שהקב"ה עתיד לעשות ולחדש בעולמו לעתיד לבוא, כבר הקדים ועשה מקצתו על ידי נביאיו הצדיקים בעולם הזה, אמר הקב"ה, אני הוא שאני עתיד לעשות ים יבשה, ולא כבר עשיתי על ידי משה דכתיב ואתה הרם את מטך".

בענין זה ראוי להביא מה שדרשו במדרש (ב"ר ה-ה) על הכתוב (שמות יד-כז): "ויט משה את ידו על הים וישב הים לפנות בוקר לאיתנו - אמר רבי יוחנן, תנאין התנה הקב"ה עם הים שיהא נקרע לפני ישראל, הדא הוא דכתיב וישב הים לאיתנו - לתנאו שהתנה עמו". ותמיהו המפרשים מדוע נזכר תנאי זה כשחזר הים לאיתנו ולא בשעה שנקרע לישראל.

וכתב הגה"ק החיד"א ב"ראש דוד" (פרשתנו) בשם ספר "טל אורות" למהר"ם פאפירש (פרשת בא דף נב טור ג' ד"ה ובזה נבין) שהביא ביאור על כך בשם רבו רבי ישראל אשכנזי זצ"ל, על פי מה שמצינו כי לעתיד לבוא יקרע הקב"ה את הים לישראל. הנה כי כן זהו שהתנה הקב"ה עם הים כשחזר לאיתנו, שיקרע שנית לישראל לעתיד לבוא.

ג' רמזים על הגאולה העתידה

וימתק לצרף מה שהביא ב"מקרי דרדקי" להגה"ק רבי הלל ליכטנשטיין מקאלאמי זצ"ל (פרשתנו אות רמא-רמב) ג' רמזים נכבדים בפסוק זה: "וישב הים לפנות בוקר לאיתנו". רמז א': "וישב הים לפנות בוקר" ראשי תיבות (יחזקאל לט-כז): "ו'נקדשתי ב'ם לעיני ה'גוים". רמז ב': "וישב הים לפנות בוקר" ראשי תיבות (תהלים כב-כט): "ל'יה ה'מלוכה ו'מושל ב'גוים". רמז ג': "וישב הים לפנות בוקר" ראשי תיבות (בראשית יג-ז): "ה'תהלך בארץ לארכה ולרחבה".

לעתיד לבוא יאמרו שוב שירת הים על קריעת הים

פתח דברינו יאיר לבאר כל זה על פי המבואר בזהר הקדוש (פרשתנו נד): "כל בר נש דאמר שירתא דא בכל יומא ומכוון בה, זכי למימרה לזמנא דאתי... ויאמרו לאמר, לדרי דרין, בגין דלא יתנשי מנייהו לעלמין". פירושו: "כל אדם שאומר שירה זו בכל יום ומכוון בה, זוכה לאומרה לעתיד לבוא... ויאמרו לאמר, לדורי דורות, כדי שלא תשכח מהם לעולמים".

והנה מה שאומר הזוהר שזוכה לאומרה לעתיד לבוא, הכוונה בזה כמו שהביא רש"י בתחילת שירת הים ומקור הדבר בגמרא (סנהדרין כא:): "מניין לתחיית המתים מן התורה, שנאמר (שמות טו-א) אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה', שר לא נאמר, אלא ישיר, מכאן לתחיית המתים מן התורה". הרי מבואר שעתידים משה ובני ישראל לומר השירה הזאת לעתיד לבוא, לכן מבאר הזוהר כי מי שאומרה בכוונה בעולם הזה, יזכה להצטרף למשה וישראל כאשר ישירו השירה הזאת לעתיד לבוא.

אמנם בהשקפה הראשונה יש לתמוה, איך שייך לומר שירת הים לעתיד לבוא, על הנס של קריעת ים סוף שהיה בשעת יציאת מצרים. ונראה לבאר הכוונה בזה על פי מה שכתב רבינו בחיי ב"כד הקמח" (ערך נר חנוכה):

"קבלה בידינו שהגאולה העתידה עתידה שתהיה בדמיון גאולת מצרים, כשם שמצינו קריעת ים סוף בגאולת מצרים, כן תמצא בגאולה העתידה (ישעיה יא-טו) והחרים ה' את לשון ים מצרים והניף ידו על הנהר וגו', וכתיב (שם טז) והיתה מסילה לשאר עמו אשר ישאר מאשור כאשר היתה לישראל ביום עלותו מארץ מצרים, הרי זה מעיד שבגאולה העתידה עתיד הקב"ה לתת בים דרך כמו שהיה ביציאת מצרים".

לקראת שבת קודש הבאה עלינו לטובה, הנקראת "שבת שירה" על שם שאנו קוראים בה בפרשת השבוע פרשת בשלח את "שירת הים", דבר בעתו מה טוב להתבונן במה שבחר הקב"ה להוציא את ישראל ממצרים על ידי הנס הגדול של קריעת ים סוף, שהרי הרבה דרכים למקום להוציאם ממצרים בלי שיצטרך לקרוע להם את הים, משמע שיש איזה ענין פנימי במעשה הנפלא של קריעת ים סוף שמתקשר ליציאת מצרים.

עוד ראוי להתבונן על מה שבקע הקב"ה בשעת קריעת ים סוף כל המים שבעולם, כמו שפירש רש"י על מה שכתוב בפרשתנו (שמות יד-כא): "ויבקעו המים - כל מים שבעולם". וצריך ביאור, כי הן אמת שהיה צורך לעשות נס שיבקעו המים שבים סוף כדי שיוכלו ישראל לעבור את הים, אבל לשם מה בקע הקב"ה גם את כל המים שבעולם, הלא כלל גדול הוא שאין הקב"ה עושה נס בחנם.

ואם בענין קריעת ים סוף עסקינן, ראוי ליישב מה שמצינו כי בשעת הנס של קריעת ים סוף התעורר הס"מ לקטרע על ישראל, כמבואר במדרש (ילקוט שמעוני פרשת בשלח רמז רלד):

"והמים להם חומה. שירד סמאל ואמר לפניו, רבונו של עולם לא עבדו ישראל עבודה זרה במצרים [בתמיה], ואתה עושה להם נסים, והיה משמיע קולו לשר של ים, ונתמלא עליהם חימה ובקש לטבען. מיד השיב לו הקב"ה, שוטה שבעולם, וכי לדעתם עבודה, והלא לא עבדוה אלא מתוך שעבוד ומתוך טירוף דעת, ואתה דן שוגג כמזיד ואונס כרצון".

וצריך ביאור מדוע המתין הס"מ לקטרע על ישראל דוקא בנס של קריעת ים סוף, ולא הקדים לקטרע עליהם שבעה ימים לפני זה ביום ראשון של פסח, כאשר הוציא הקב"ה ששים ריבוא ישראל ממצרים אחרי שהביא על המצרים עשר מכות, שהרי גם אז היה יכול לקטרע על ישראל שאינם ראויים להוציאם ממצרים.

מדרש: "נטל הקב"ה רגליו של אבינו יעקב והעמידן על הים ואמר לו, ראה ניסים שאני עושה עם בניך"

מדרש: באותו מקל שקרע יעקב את הירדן, קרע משה את הים, ומלך המשיח ישא אותו בגאולה העתידה

רבינו בחיי: "קבלה בידינו, כשם שמצינו קריעת ים סוף בגאולת מצרים, כן תמצא בגאולה העתידה"

שערי קדושה: יסוד המים שבנפש האדם מצמיח כל מיני תאוות העולם הזה שהם בבחינת מים הזידונים

באותו מקל שעבר יעקב את הירדן קרע משה את הים

חשבתי דרכי לבאר הטעם שהביא הקב"ה את יעקב כדי שיראה את הנס של קריעת ים סוף, על פי מה שאמר יעקב אבינו בתפלתו (בראשית לב-יא): "כי במקלי עברתי את הירדן הזה". ופירש רש"י בשם מדרש אגדה: "נתן מקלו בירדן ונבקע הירדן". ומצינו עוד במדרש כי יעקב אבינו סלל בכך את הדרך לנס הגדול של קריעת ים סוף, וכך אמרו (ב"ר עו-ה):

"כי במקלי עברתי את הירדן הזה. רבי יהודה ברבי סימון בשם רבי יוחנן אמר, בתורה נבניאיים בכתובים מצינו, שלא עברו ישראל את הירדן אלא בזכותו של יעקב, בתורה כי במקלי עברתי את הירדן הזה, נבניאיים (יהושע ד-כב) והודעתם את בניכם לאמר ביבשה עבר ישראל את הירדן הזה - ישראל סבא, בכתובים (תהלים קיד-ה) מה לך הים כי תנוס הירדן תסוב לאחור וגו', מלפני אלו יעקב".

הרי מבואר כי בזכות יעקב נקרע הים לפני ישראל ביציאתם ממצרים, לכן הביא אותו הקב"ה שיראה את הנס הגדול של קריעת ים סוף שהיה בזכותו, על דרך (משלי כז-ח): "נוצר תאנה יאכל פריה".

ועתה בא וראה כי על פי האמור נשכיל להבין מה שמצינו פלא גדול במדרש אגדה [ירושלים תשכ"א] [פרשת וישלח], כי באותו מקל שעבר יעקב את הירדן ובקעו, בקע בו משה את הים לפני ישראל, ובאותו המקל יבוא מלך המשיח להוציא את ישראל מן הגלות:

"כי במקלי עברתי. רמז לו שעתידין בניו לעבור את הירדן, כשם שעבר יעקב אבינו במקל, שנאמר ביהושע (יהושע ד-כב) ביבשה עבר ישראל את הירדן, וזה המקל אשר עברו בים בני ישראל, שנאמר הרם את מטך, ובזה המקל עתיד שישאנו המלך המשיח, שנאמר (תהלים קי-ב) מטה עוזך ישלח ה' וגו'".

יעקב אבינו, כמבואר במדרש (ב"ר צב-ב): "נטל הקב"ה רגליו של אבינו יעקב והעמידן על הים ואמר לו, ראה ניסים שאני עושה עם בניך, הדא הוא דכתיב (תהלים קיד-א) בצאת ישראל ממצרים - ישראל סבא".

וכן מבואר בזוהר הקדוש (פרשתנו גג) פירוש הפסוק (שמות יד-לא): "וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים", שהביא הקב"ה את יעקב אבינו הנקרא "ישראל", כדי שיראה בעיניו את הנס הגדול של קריעת ים סוף:

"אמר רבי יהודה, ההוא סבא דנחת עם בניו בגלותא, וסביל עליה גלותא, ואעיל לבנוי בגלותא, הוא ממש חמא כל אינון נוקמין וכל גבוראן דעבד קודשא בריך הוא במצרים, הדא הוא דכתיב 'וירא ישראל ישראל ממש. ואמר רבי יהודה, סליק קודשא בריך הוא להאי סבא, ואמר ליה, קום חמי בניך דנפקין מגו עמא תקיפא, קום חמי גבורן דעבדין בגין בניך במצרים".

בתרגום ללשון הקודש:

"וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים, אמר רבי יהודה, אותו זמן שירד עם בניו בגלות, וסביל עליו את הגלות, והכניס לבניו בגלות, הוא ממש ראה כל אותן הנקמות והגבורות שעשה הקב"ה במצרים, זהו שכתוב 'וירא ישראל ישראל ממש. ואמר רבי יהודה, העלה הקב"ה לאותו זמן ואמר לו, קום ראה בניך היוצאים מתוך עם חזק, קום ראה הגבורות שעשיתי בשביל בניך במצרים".

בהמשך הדברים מוסיף הזוהר הקדוש, כי על ענין נפלא זה הבטיח הקב"ה ליעקב אבינו כשהגיע הזמן שירד עם נפשות ביתו לגלות מצרים (בראשית מז-ג): "ויאמר אנכי האל אלקי אביך אל תירא מרדה מצרימה כי לגוי גדול אשימך שם, אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה". רמז לו הקב"ה שיעלה אותו מגן העדן, כדי שיראה בעיניו את גאולת בניו מגלות מצרים.

לפי דברינו יש לומר כי החוט המשולש של רמזים אלו הוא על הגאולה העתידה, כי מאחר שבפסוק זה: "וישב הים לפנות בוקר לאיתנו", רמז "לתנאו", שהתנה הקב"ה עם הים כשחזר לאיתנו, שיצטרך להיקרע שנית בגאולה העתידה, לכן רמז בכתוב זה שלשה רמזים על הגאולה העתידה, שאז יתקיים בנו: "ונקדשתי במ לעיני הגוים", "כי לה' המלוכה ומושל בגוים", ונזכה ללכת בארץ לארצה ולרחבה כאברהם אבינו.

הנה כי כן זהו ביאור דברי הזוהר הקדוש, כי מי שאומר שירת הים בכל יום בכוונה: "זוכה לאומרה לעתיד לבוא", שיוכה להצטרף למשה וישראל שישירו את השירה הזאת על מה שיקרע הקב"ה את הים לעתיד לבוא. אמנם עדיין צריך ביאור להבין, לשם מה יקרע הקב"ה שנית את הים במצרים לעתיד לבוא, עד כדי כך שיחזרו משה וישראל לומר אותה השירה, שאמרו על הנס של קריעת ים סוף ביציאת מצרים.

עוד ראוי להתבונן במה שכתב השל"ה הקדוש (מסכת יומא דרך חיים אות מו) בשם "ספר חרדים", שצריך כל אדם לומר שירת הים בכל יום בכוונה גדולה, כאילו עומד ממש בשעת קריעת ים סוף וניצול מהמצרים הסובבים אותו, והנה הם דברי ה"חרדים" (פרק עג ד"ה סגולה שלישיית):

"יכוון בשירת הים שאומרים בכל יום, לאומרה בקול ובשמחה רבה כאילו אותה שעה יצא ממצרים, שהרי אמרו במדרש (שוחר טוב תהלים יח) ויסע משה את ישראל מים סוף שהסיעם מעוונותיהם, שנמחלו על ידי השירה שאמרו, שכל מי שנעשה לו נס ואומר שירה מוחלין לו על כל עוונותיו. והנה אחר שצונו ה' לומר שירה זו בכל יום כדכתיב (שמות טו-א) ויאמרו לאמר, וכדכתב רשב"י (זוהר הני"ל) שרוצה לומר, שנאמר אותה בכל יום בשמחה רבה כשעה ראשונה שאמרנו אותה, ודאי כח סגולתה כל יום כשעה ראשונה למהדרין".

וכן כתב החיד"א ב"עבודת הקודש" (צפורן שמיר סימן ב אות כד): "הפליגו בזוהר הקדוש באמירת שירת הים... ועל כן צריך לאומרה בשמחה רבה ובנעימה, ויצייר בדעתו כאילו עומד ביבשה בתוך הים והמצרים נטבעים והוא ניצול, והיא סגולה לכפרת עוונותיו כידוע". וצריך ביאור להבין מהי התועלת שיש לנו בציוור הזה.

הנס של קריעת ים סוף בזכות יעקב אבינו

ונראה לבאר כל זה על פי מה שגילו לנו חכמינו ז"ל, כי בשעת קריעת ים סוף הביא הקב"ה את

שביקש להטביע את ילדי ישראל בתוך היאור, רמז פרעה הרשע שהוא רוצה להטביע את כל ישראל במים הזידונים של טומאת מצרים שהיתה ערות הארץ.

מעתה יאירו עינינו לקבל מושג חדש על הנס של קריעת ים סוף, על פי המבואר בספרים הקדושים כי מה שהוציא הקב"ה את ישראל ממצרים, לא היתה רק יציאה גשמית של ששים רבוא ישראל שיצאו בגופם, אלא גם יציאה רוחנית בנפש, שהוציאם הקב"ה ממ"ט שערי טומאה ששקעו בהם במצרים, הנה כי כן הרווחנו להבין מה שסיבב הקב"ה להוציא את ישראל ממצרים על ידי הנס של קריעת ים סוף, כדי ליישב בכך את המים הזידונים של טומאת מצרים ששקעו בהם, בבחינת: "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו".

והנה כאשר חיפשתי סימוכין לרעיון זה, מצאתי את שאהבה נפשי בדברי רבינו האריז"ל שכבר הבאנו כמה פעמים (שער הפסוקים פרשת שמות, ושער הכוונות דרוש א לפסח), כי נשמות ישראל שסבלו בגלות מצרים, היו גלגולם של דור המבול שהשחיתו את דרכם, לכן כמו שנענשו בדור המבול שנימוחו במי המבול, כן גזר עליהם פרעה: "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו".

ולפי מה שנתבאר הרי הדברים נהירים וברורים, כי בדור המבול שהשחיתו את דרכם ושקעו במים הזידונים של התאוות, לכן נענשו מדה כנגד מדה שטבעו במים הזידונים של המבול, והנה כאשר נתגלגלו במצרים ביקש פרעה הרשע למנוע מהם את התיקון, וגזר אומר: "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו", שישקיעו אותם שוב במים הזידונים של טומאת מצרים. אולם אחרי שנזדככו במצרים בשעבוד הקשה והגיע הזמן להוציאם מטומאת מצרים, קרע להם הקב"ה את הים שלא יטבעו במים הזידונים כפי שטבעו בדור המבול.

יומתק לצרף בזה מה שכתב בשו"ת "קול אריה" (הקדמת פתח טוב אות ד) לבאר מאמר המדרש (ב"ר פז-ח): "הים ראה וינס, בזכות ויעזוב בגזו בידה וינס ויצא החוצה". וביאר מהו השכר מדה כנגד מדה, כי בזכות יוסף הצדיק שהשתלט על יצר התאוה אשר בקרבו שהוא מיסוד המים, לכן זכה להשתלט גם כן על המים בקריעת ים סוף. ולפי דברינו הרי זה מתאים להפליא עם מה שנתבאר, כי המצרים ביקשו להטביע את ישראל במים הזידונים של טומאת מצרים, ולכן קרע להם הקב"ה את הים שנהפך ליבשה, בזכות יוסף הצדיק שהתגבר על יצר התאוה מיסוד המים.

של"ה בשם חרדים: צריך אדם לדמות בדעתו כאילו הוא שט בים סוער, וירם את ראשו למעלה ליוצרו

דור המבול שקעו במים הזידונים של תאוות העולם הזה, לכן נענשו מדה כנגד מדה שטבעו במים הזידונים

"כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו", כדי להשקיע גלגולם של דור המבול במים הזידונים של טומאת מצרים

אחרי שנתגלגלו דור המבול בגלות מצרים ונזדככו בשעבוד הקשה, קרע להם הקב"ה את המים הזידונים

חיים בלעונו בחרות אפם בנו, אזי המים שטפנו נחלה עבר על נפשנו, אזי עבר על נפשנו המים הזידונים". מבואר מזה שכל הניסיונות שעוברים עלינו בעולם הזה, הם בבחינת "המים הזידונים" שאיש ישראל עלול לטבוע בהם, ולפי המבואר הרי זה מתאים להפליא עם האמור שיסוד המים מצמיח כל מיני תענוגי העולם הזה.

ומה נוראים הם דברי השל"ה הקדוש (מסכת יומא דרך חיים תוכחת מוסר אות ז) בשם "ספר חרדים" (פרק טו) שמצוה לפרסמם: "העולם הזה ים סוער, צריך לדמות האדם בדעתו כאלו הוא שט, ירים ראשו למעלה ליוצרו, ויזהר פן יכנסו בפיו המים הזידונים, וישמור מן הגלים הבאים לטורדו, ואם לאו דמו בראשו".

וזהו הטעם שאנו מכנים הנהגת העולם הזה בתואר "הטבע" שהוא מלשון "טביעה", ללמדנו כי מי שאינו נזהר עלול ח"ו לטבוע ולשקוע במים הזידונים של העולם הזה, כמו שכתב רבינו בחיי (בהקדמה לפרשת מסעי): "כי לכך נקרא הטבע בשם הזה, כי יטבע האדם בין מצולתו וירד לבאר שחת אם לא יזהר בו, כמי שבא במצולות ים ולא ידע לשוט וטובע".

יומתק לבאר בזה מה ששינינו בגמרא (קידושין כט.): "האב חייב בבנו למולו ולפדותו וללמדו תורה ולהשיאו אשה וללמדו אומנות, ויש אומרים אף להשיטו במים". ופירש רש"י: "שמא יפרוש בספינה ותטבע ויסתכן אם אין יודע לשוט". לפי האמור יש לומר שרמזו בזה, שצריך האב ללמד בנו את דרכי התורה, כדי שלא יטבע ח"ו במים הזידונים של התאוות.

"כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו"

על פי האמור יפתח לנו פתח להבין מה שגזר פרעה על ישראל (שמות א-כב): "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו". והנה מלבד הפשט הפשוט

ולפי המבואר הרווחנו להבין הקשר הנפלא בין החוט המשולש, כי יעקב אבינו שבקע את הירדן במקלו, הנה בזכותו בקע משה את הים לפני ישראל באותו מקל, וגם מלך המשיח עתיד להשתמש במקל זה כאשר יבקע את הים לפני ישראל. אלא שעדיין מוטלת עלינו חובת הביאור להבין, מדוע זכה דוקא יעקב אבינו לעשות הכנה לנס של קריעת ים סוף. זאת ועוד מה היה כל כך מיוחד במקל של יעקב שבקע בו את הירדן, שגם משה השתמש בו לקרוע את הים לישראל, וכן מלך המשיח עתיד להשתמש בו לקרוע את הים לישראל.

יסוד המים הוא שורש כל התאוות ותענוגי העולם הזה

רחש לבי דבר טוב לבאר כל זה, על פי מה שכתב ב"שערי קדושה" לרבינו חיים וויטאל זצ"ל (ח"א שער ב) בשם רבו האריז"ל, כי נפש האדם מורכבת מארבעה יסודות: אש, רוח, מים, עפר, שמהם נמשכות כל המדות רעות שבנפש האדם, כפי שהוא מפרט והולך איך מכל יסוד נמשכת מדה רעה. יסוד האש ממנו נמשכת הגאווה והכעס. יסוד הרוח ממנו נמשכים דיבורים אסורים, דברים בטלים, שקרים, לשון הרע ורכילות. יסוד העפר ממנו נמשכת מדת העצבות והעצלנות לעבודת ה'.

ואילו על יסוד המים הוא מבאר: "יסוד המים ממנו תאות התענוגים, כי כן המים מצמיחין כל מיני תענוג, ותולדותיה שתיים, החמדה לגזול ממון חבירו ואשתו וכל אשר לו להתענג בהם, והקנאה כי יקנא בחבירו אשר לו ממון רב וכיוצא בזה להתענג בו". מבואר מדבריו הקדושים כי יסוד המים מצמיח באדם כל מיני תאוות ותענוגי העולם הזה, ועל האדם מוטלת החובה להשתלט על יסוד המים, שלא ליהנות מעניני עולם הזה רק כפי רצון ה'.

יומתק להבין בזה מה שאמר דוד המלך (תהלים קכד-ב): "לולי ה' שהיה לנו בקום עלינו אדם, אזי

קריעת ים סוף מעין הגאולה העתידה שיתבטל היצר הרע

בדרך זו במסילה נעלה לבאר, מה שבחר הקב"ה לבקוע, לא רק את ים סוף, אלא גם את כל המים שבעולם, זאת ועוד, מה שקטרג הס"מ על ישראל רק בקריעת ים סוף ולא ביציאת מצרים, בהקדם לבאר מה שחילק הקב"ה יציאת מצרים בשני שלבים, השלב הראשון כשיצאו ישראל ביום ראשון של פסח אחרי מכות בכורות, והשלב השני בשביעי של פסח כאשר רדף פרעה אחרי ישראל, שקרע הקב"ה את הים לישראל והטביע את המצרים בתוך הים, וצריך ביאור להבין הטעם שחילק הקב"ה יציאת מצרים לשני שלבים.

ונראה לבאר הענין בזה על פי המבואר בדברי רבינו האריז"ל ב"לקוטי תורה" (פרשת כי תצא), כי גלות מצרים כללה בתוכה את כל ד' הגלויות: **בבל, מדד, יון, אדום**, וכתב ה"בני יששכר" (ניסן מאמר ד על דרך הדרוש) כי מטעם זה נזכרו בגאולת מצרים ד' לשונות של גאולה (שמות ו-ו): **"והוצאתי, והצלתי, וגאלתי, ולקחתי"**.

מעתה אמינא מילתא חדתא, כי מטעם זה חילק הקב"ה את יציאת מצרים לשני חלקים, כי היציאה הראשונה ממצרים ביום ראשון של פסח היא כנגד היציאה מגלות מצרים עצמה, אך מאחר שגלות מצרים כללה כל הגלויות, לכן עלה ברצון הקב"ה לעשות הכנה לגאולה העתידה, אשר אז יבטל את היצר הרע וכוחותיו מן העולם, כמבואר בגמרא (סוכה נב): **"לעתיד לבוא מביאו הקב"ה ליצר הרע ושוחטו בפני הצדיקים ובפני הרשעים"**.

הנה כי כן מטעם זה קרע הקב"ה את ים סוף וגם את כל המים שבעולם, כדי לעשות בכך הכנה לגאולה העתידה שאז יתבטלו כל תאוות היצר, ולא ישאר שריד ופליט מכל המים הזידונים. לפי זה נשכיל להבין הגילויים הגדולים שזכו להם ישראל בשעת קריעת ים סוף, כמו שאמרנו בשירת הים (שמות טו-ב): **"זה אלי ואנוהו"**. ופירש רש"י: **"בכבודו נגלה עליהם והיו מראין אותו באצבע, ואתה שפחה על הים מה שלא ראו נביאים"**.

והרי זה מעין הגאולה העתידה כמבואר במדרש (שמו"ר כג-טו): **"זה אלי ואנוהו, אמר להם הקב"ה לישראל, בעולם הזה אמרתם לפני פעם אחת זה אלי, אבל לעתיד לבוא אתם אומרים אותו דבר ב' פעמים, שנאמר (ישעיה כה-ט) ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה קוינו לו ויושיענו, זה [ה' קוינו לו] וגו'."**

הנה מה טוב ומה נעים לבאר בזה מה שלמדנו מדברי רבינו בחיי, כי לעתיד לבוא יקרע הקב"ה את הים שנית לכל ישראל, ולפי המבואר הכוונה בזה, כי כשיצאו ישראל ממצרים קרע הקב"ה את ים סוף לישראל רק מעין הגאולה העתידה, שהרי היצר הרע וכוחותיו נתבטלו רק לאותה שעה של קריעת ים סוף, אבל לעתיד לבוא כאשר ישחט הקב"ה את היצר הרע, אז יקרע את כל המים הזידונים שיתבטלו כליל מן העולם.

על פי האמור ירווח לנו להבין הטעם שהתעורר הס"מ לקטרג על ישראל דוקא בשעת קריעת ים סוף, כי היצר הרע הוא הס"מ כמבואר בתיקוני הזוהר (תיקון כא ס): **"סמאל דאיהו יצר הרע"**. לכן כאשר ראה שהקב"ה בוקע את כל המים שבעולם, השכיל להבין כי זהו הכנה לגאולה העתידה, שעתיד הקב"ה לשוחטו ולבטלו מן העולם, לכן התעורר בכל כוחו לקטרג על ישראל.

קריעת ים סוף בזכות יעקב שהוא בבחינת הגאולה העתידה

עתה הבה נמשיך במסענו לבאר הטעם שהביא הקב"ה את יעקב אבינו, והעמיד את רגליו על הים ואמר לו: **"ראה ניסים שאני עושה עם בניך"**, על פי מה ששינו בגמרא (פסחים פח). כי שלשה בתי מקדשות הם כנגד שלשה אבות, בית המקדש הראשון בזכות אברהם שקראו הר, בית המקדש השני בזכות יצחק שקראו שדה, בית המקדש השלישי יבנה בזכות יעקב שקראו בית, כמו שכתוב (בראשית כח-ט) **ויקרא את שם המקום ההוא בית אל"**.

נמצינו למדים מזה, כי יעקב אבינו בגודל קדושתו עשה הכנה לגאולה העתידה בבנין בית המקדש השלישי, אשר אז יתבטל היצר הרע כליל מן העולם. ויש לומר כי מטעם זה מצינו רק אצל יעקב אבינו שהס"מ שרו של עשו נאבק עמו, ונצחו יעקב עד כדי כך שכפה עליו לברכו באומרו (בראשית לב-כז): **"לא אשלחך כי אם ברכתני"**. כי כל זה הוא בבחינת הגאולה העתידה שכוחות הרע של היצר הרע יתבטלו כליל מן העולם.

ונראה לבאר בזה מה שבקע יעקב את הירדן במקלו, כמו שאמר: **"כי במקלי עברתי את הירדן הזה"**, כי יעקב אבינו הלך עם מקל

כדי להזכיר לעצמו, שהוא צריך להיות תמיד מוכן ומזומן להילחם עם היצר הרע להכות בו, ובגודל קדושתו הצליח לבקוע את מי הירדן, לייבש המים הזידונים של התאוות מעין הגאולה העתידה. והנה עשה בכך הכנה לקריעת ים סוף, שבקע משה את המים הזידונים של טומאת מצרים עם המקל של יעקב, מעין הגאולה העתידה שעתיד מלך המשיח לבקוע את כל המים הזידונים באותו מקל.

חשבתי דרכי לבאר בזה הטעם שהיה חקוק על המטה השם הוי"ה, כמבואר במדרש (דב"ר ג-ח): **"הים ראה וינוס (תהלים קיד-ג), מה ראה, רבי נהוראי אמר, שם המפורש ראה חקוק על המטה ונקרע"**. מבואר מזה כי יעקב אבינו הלך עם אותו מקל שהלך בו אחר כך משה שהיה חקוק עליו השם הוי"ה. ויש לומר שהתכוון לרמז בזה על מה ששינו בגמרא (קידושין ל): **"יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש המיתו, שנאמר (תהלים לז-לב) צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו, ואלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו"**.

נמצא לפי זה, כי הן אמת שאיש ישראל צריך כמו יעקב אבינו, לאחוז מקל בידו כדי להילחם ולהכות בו את היצר הרע, אבל עליו לזכור בשם המפורש החקוק על המקל, לדעת שאי אפשר להתגבר על היצר רק עם עזרתו של הקב"ה. ומה נפלא הרמז של ה"קול אריה" בפסוק: **"כי במקלי עברתי את הירדן הזה"** - מק"ל נוטריקון מעולם קוינו לך, לרמז שעבר את הירדן באמונה פשוטה, ולפי דרכנו הרי זה רמז כי גם כשאנו נלחמים עם היצר הרע, אנו מקווים להקב"ה שיעמוד לימיננו, כי רק בעזרתו נצליח להתגבר עליו.

מעתה יאירו עינינו וישמח לבנו להבין דברי ה"חרדים" והשל"ה הקדוש: **"יכוון בשירת הים שאומרים בכל יום, לאומרה בקול ובשמחה רבה כאילו אותה שעה יצא ממצרים"**, או כפי שמתבטא החיד"א בלשון קדשו: **"צריך לאומרה בשמחה רבה ובנעימה, ויצייר בדעתו כאילו עומד ביבשה בתוך הים, והמצרים נטבעים והוא ניצול"**. ולפי האמור ענין זה הוא סגולה נפלאה, להכניע את היצר הרע וכוחותיו שהם בבחינת המים הזידונים, כמו שנכנעו אז בשעת קריעת ים סוף, והוא גם בבחינת הכנה לגאולה העתידה, שאז יבקע הקב"ה את כל המים הזידונים, והאלילים כרות יכרתו לתקן עולם במלכות שדי במהרה בימינו אמן.

לרפואה השלימה של האשה החשובה מרת לאה בת וירג'ני שתחי' - נדבת משפחת מהדב הי"ו -

לקבלת המאמרים באימייל: mamarim@shvileipinchas.com